

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ
У ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНИХ КАДРІВ
(частина I)

(Матеріали навчально-методичної конференції)

Полтава – 2010

1) часткова зміна умови тестового завдання з попередніми запитанням та дистракторами;

2) повна заміна дистракторів при попередній умові тестового завдання та запитання,

3) часткова заміна дистракторів при попередній умові тестового завдання та запитання.

Перспективним, на наш погляд, є використання в структурі тестових завдань малюнків та схем зубоцелелпних аномалій та ортодонтичних апаратів.

Є ще один різновид тестування – розв'язання кросвордів. Розв'язання кросвордів за темою навчальної дисципліни не обумовлює вміння студента будувати причинно-наслідкові зв'язки між навчальними елементами, але дозволяє на початкових ступенях навчання з'ясувати множини цих навчальних елементів у «базі знань» окремого студента та здатність студента до їхнього знаходження з визначеною швидкістю. Студенти люблять цей тип тестування за його доступність та простоту вибору відповіді. Авторським колективом кафедри створені два збірники кросвордів – «Кросворди з загальної ортодонтії» та «Кросворди з клінічної ортодонтії», які застосовують для визначення рівня знань після вивчення певної теми.

ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ НА КАФЕДРІ НЕРВОВИХ ХВОРОБ В УМОВАХ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Грицай Н.М., Литвиненко Н.В., Самарченко Л.А., Пінчук В.А., Таряник К.А.,
Пурденко Т.Й., Силенко Г.Я.

На порозі XXI століття значення освіти в житті суспільства не знижується, а навпаки, зростає, про що свідчать успіхи держави, яка у своїй політиці віддає пріоритет освітянській сфері. Системна трансформація нашого суспільства передбачає і реформування вищої освіти, адже створення єдиного європейського освітнього простору стало життєво необхідним.

ВНЗ України виконують одну з найважливіших функцій – формують інтелектуальний потенціал, забезпечують потреби країни у фахівцях, здатних засвоїти і творчо опрацювати світовий досвід. Держава визнає право на пошук нових, нетрадиційних підходів до організації навчання, сприяє освітянам-практикам у опануванні новими методами професійної діяльності, методами пошуку та експерименту відповідно до чинного законодавства.

Зараз перед викладачами ВНЗ особливо гостро постає проблема модифікації процесу навчання. Постійно збільшується потік інформації, на професійний ринок постійно надходять усе нові й нові технології, обумовлені необхідністю перебудови професійного навчання, а широко розповсюджена і традиційна система, при якій чільне місце займають пояснювальні методи навчання, не дозволяє досягати бажаного результату.

Традиційно прийнятий педагогічний підхід якщо не вичерпав себе, то нині стає не досить актуальним для виконання завдання якісної підготовки фахівців. Наскільки інтенсивно збільшується обсяг наукового знання, настільки інтенсивно повинна орієнтуватися і змінюватися система викладання цього знання і якості його засвоєння.

Викладання – творчий акт, основа його, як і основи творчості, не терплять відсталості, статичності. Зміна тільки лише методик зі збереженням методологічних основ не приведе до значного підвищення ефективності викладання.

Інноваційні технології в навчально-виховному процесі – найпродуктивніший дослідний метод, що діалектично систематизує всі інші методи.

Основні напрями реалізації інноваційних технологій такі:

- постійне наукове забезпечення навчання в його системній цілісності та взаємодії з відповідними інформаційними технологіями;
- впровадження в лекційні курси методології та методики науково-дослідного пошуку;
- перетворення студентських відповідей, рефератів на семінарах у різновид захисту відповідних концептуальних положень, нормативних і спеціальних курсів;
- спрямування роботи студентських наукових гуртків та інших форм науково-дослідної роботи студентів на пошук і творче засвоєння інноваційних ідей вітчизняної та світової науки й практики;

- використання підсумків щорічних науково-практичних факультетських, вузівських, міжвузівських конференцій, Днів науки та інших форумів для системного аналізу та оцінки проведеної роботи за певний період з погляду її інноваційного характеру.

Зазначимо, що підготовка сучасного лікаря потебує максимального зближення аудиторного та позааудиторного навчання із практичною діяльністю. Виникає потреба в безперервному зв'язку теоретичних знань із практичною роботою.

У викладанні навчальної дисципліни «Нервові хвороби» посилену увагу приділяємо тематичному обговоренню хворих, моделюванню клінічних ситуацій, зокрема наданню невідкладної допомоги. Звертаємо увагу на точність і швидкість опанування практичними навичками. Важливим і відповідальним є проведення диференційованого діагнозу, призначення відповідного обстеження та адекватної медикаментозної терапії.

У практичній діяльності молодий лікар дуже часто відчуває недолік інформації про ті прояви хвороби, які не вкладаються в рамки відомих йому форм. Якщо врахувати також наявність конкуруючих, супутніх, ускладнювальних захворювання чинників, які, тісно переплітаючись один з одним, створюють складну картину взаємозв'язків, легко уявити труднощі, які долає лікар у нетривіальних випадках.

Тому одним із найважливіших завдань професійної підготовки майбутнього лікаря є формування в нього клінічного мислення. Широкі можливості для розвитку клінічного мислення надають практичні заняття. Клінічний розбір хворих, на наш погляд, слід вважати оптимальною формою проведення практичного заняття.

По-перше, така форма проведення заняття дозволяє контролювати та оцінювати рівень знань і елементарних навичок, необхідних лікарю, і сприяє їхньому використанню для вирішення конкретного практичного завдання.

По-друге, вона дозволяє майбутнім лікарям здійснити самостійне перенесення отриманих у процесі навчання знань та вмінь у нову клінічну ситуацію, тобто навчитися робити те, з чим зустрічається у своїй повсякденній роботі кожний лікар.

По-третє, за правильного ведення викладачем клінічного розбору у студентів виробляється вміння бачити альтернативу підходу до пошуку вирішення поставленої клінічної задачі.

По-четверте, в конкретній ситуації формується вміння комбінувати відомі способи розв'язання клінічної проблеми або створювати оригінальний спосіб розв'язання, коли відомі інші.

Важливим є вибір форми клінічного розбору, виділяють 3 варіанти його проведення.

Перший варіант – «класичний». Проводиться він у вигляді демонстрації заздалегідь підготовленого хворого з обов'язковою анотацією викладача стосовно хворого та хвороби взагалі. Перевагою такого клінічного розбору є те, що студенти готуються до даного заняття, вивчають літературу. Недоліком є те, що не всі слухачі беруть активну участь у обговоренні хворого, не завжди є зворотний зв'язок між викладачем та аудиторією. Тому з метою зацікавлення аудиторії таку методику треба обирати для розбору рідкісних хвороб, діагностично складних, або тих хворих, які піддаються лікуванню.

Другим варіантом є клінічний розбір-експромт, який виникає на звичайному обході хворих. Така методика дає можливість практично всім студентам брати участь у обговоренні діагнозу, призначеної терапії, допущених помилок. Проте така форма проведення практичного заняття не несе великого обсягу інформації, тому що студенти не мають можливості заздалегідь підготуватись. Але вона має й свою перевагу – формується вміння проводити порівняльний аналіз конкретної клінічної ситуації, можливість ініціативного творчого підходу до діагностики та лікування хворого.

Третім варіантом є семінар-дискусія. Це тематичний розбір хворого, до якого готуються студенти заздалегідь. Куратор доповідає скарги хворого, анамнез захворювання і життя, дані об'єктивного та неврологічного статусу, а студенти активно обговорюють діагноз, призначене обстеження, проводять диференційовану діагностику та аналізують призначене лікування. Від першого варіанта така форма проведення клінічного розбору відрізняється тим, що його повністю ведуть студенти, а викладач корегує, направляє та доповнює дискусію.

У своїй роботі ми використовуємо всі три форми практичних занять, але останній надаємо перевагу, оскільки вважаємо, що її доцільно використовувати під час навчання.

Отже, клінічний розбір як одна з форм навчання в разі методично правильного його ведення дозволяє певною мірою розв'язати проблему формування в студентів творчого

підходу до клінічної роботи, адаптації до тих практичних завдань, які доведеться вирішувати в практичній охороні здоров'я.

Інтерактивне навчання також можна визначити як діалогічне, в процесі якого відбувається постійна активна взаємодія всіх, хто залучений до процесу навчання, при цьому ролі викладача та студента перебувають у певній рівновазі: обидві сторони працюють для того, щоб навчитись, ділитися своїми знаннями, досягненнями, певним життєвим досвідом.

Саме активна, дійова позиція майбутнього лікаря на практичному занятті, семінарі допомагає максимально засвоїти та використовувати знання, стимулювати розвиток мислення й уваги, викликати зацікавленість та позитивне ставлення до навчання. У цьому плані при викладанні нервових хвороб використовуються такі методики інтерактивного навчання як «ділова гра» та «мозковий штурм».

Заняття «ділова гра» допомагає здолати інертність у сприйнятті матеріалу, вчить мислити і знаходити правильні варіанти розв'язання проблемних ситуацій на практичних заняттях. Особливого значення набувають ці методики проведення занять при вивченні хвороб нервової системи, які належать до раритетних на сучасному етапі (кліщовий енцефаліт, нейробореліоз, поліомієліт, спадкові хвороби тощо). При проведенні подібних занять перша група лікарів готує «презентацію» клінічного випадку з даної теми, друга група проводить діагностику і диференційовану діагностику захворювання, третя група призначає лікування, четверта опонує першій, другій і третій групам. У першій групі лікарі виконують роль пацієнта та лікарів-неврологів, які проводять первинний огляд пацієнта; у другій групі представлені лікарі діагностичного відділення. Лікарі третьої групи на основі клінічного, синдромологічного, топічного діагнозу призначають лікування, четверта група лікарів-експертів аналізує діагностичний процес на всіх етапах. Оцінка результатів дій на всіх етапах проводиться також лікарями 1-3 груп, викладачем.

Подібна форма проведення занять необхідна для відпрацювання альтернативних рішень у діагностиці та лікуванні конкретного пацієнта. Ефективним методом є проведення навчального процесу за методикою «мозкового штурму» при вивченні теми «Судинні захворювання головного та спинного мозку». Ця тема вивчається на передатестаційних курсах 3 дні й охоплює викладання основних теоретичних положень викладачем, самостійну роботу курсантів із доопрацюванням теоретичного матеріалу, практичне вирішення діагностичних та терапевтичних завдань біля ліжка хворого, комп'ютерний і тестовий контроль цього розділу.

Інтенсивно використовуються методи дискусії для напрацювання та відстоювання позицій діагностичного і лікувального процесів на практичних заняттях при засвоєнні різних нозологічних форм у клініці нервових хвороб.

Згадані інформаційні форми і методи роботи сприяють методологічному та методичному забезпеченню процесу становлення вищої школи України, яка має багатотисячову історію, національні традиції, високий авторитет у світовому освітньому просторі. Вони сприяють також тому, щоб випускники наших вищих медичних навчальних закладів завжди відзначалися високим рівнем професійної та наукової підготовки.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ І ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ЛІКАРЯМИ-ІНТЕРНАМИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «НЕВРОЛОГІЯ»

[Грицай Н.М., Пінчук В.А., Литвиненко Н.В., Таряник К.А., Силенко Г.Я., Самарченко Л.А., Пурденко Т.Й.]

У сучасному вимогливому та швидкозмінному соціально-економічному середовищі рівень освіти значною мірою залежатиме від результативності запровадження технологій навчання, які ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях. Модернізація системи освіти пов'язується насамперед із уведенням в освітнє середовище інноваційних технологій, в основу яких покладені цілісні моделі навчально-виховного процесу, засновані на діалектичній єдності методології та засобів їхнього здійснення.

Поняттям «інновація» позначають нововведення, новизну, зміну, введення чогось нового. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в мету,